

Український алфавіт

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд	Ее
а	бе	ве	ге	ґе	де	е
Єє	Жж	Зз	Ии	Іі	Її	Йй
є	же	зе	и	і	ї	йот
Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	Рр
ка	ел	ем	ен	о	пе	ер
Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч
ес	те	у	еф	ха	це	че
Шш	Щщ	ь	Юю	Яя		
ша	ща	м'який знак	ю	я		

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://edodatok.com/9523-5/>

Слова, значення, вимову й написання яких треба запам'ятати

Аеродрóм	мільйóн	тепéр
бу́дь ла́ска	меха́нік	тво́рчість
ввече́рі	наза́д	трамва́й
вде́нь	напа́м'ять	троле́йбус
влі́тку	наполе́гливість	фа́не́ра
ві́сімдеся́ті	океа́н	фа́ртух
восе́ні	оптимі́зм	фу́тбо́л
впе́ред	попе́реду	цеме́нт
вра́нці	посере́дині	черне́тка
врівно́важені	право́руч	ше́ренга
вчо́ра	портре́т	ші́стна́дцять
гарде́рoб	п'ятдеся́т	ші́стдеся́т
гекта́р	п'ятдеся́ті	ші́стдеся́ти
до побáчення	п'ятсо́т	ші́стсо́т
держáва	револю́ція	щогоди́ни
дисциплíна	сигна́л	щодéнно
життєра́дісний	сі́мдеся́ті	щоти́жня
зза́ду	спі́льно́та	ю́нна́т
інжене́р	справедли́вість	яри́на
кіломе́тр	телегра́ма	
ліво́руч	телефо́н	
мізи́нець	темпера́ра	

ЗВУКИ І БУКВИ. СКЛАД. НАГОЛОС. ЗВУКО-БУКВЕНИЙ СКЛАД СЛІВ

Це важливо знати!

- В українській мові є **6 голосних** звуків: [а], [о], [у], [и], [і], [е] та **32 приголосні**. Приголосні звуки бувають **тверді й м'які, дзвінкі та глухі**.
- Деякі дзвінкі і глухі приголосні **утворюють пари**:

Дзвінкі	[г]	[ґ]	[д]	[дґ]	[з]	[зґ]	[зґ]	[зґ]	[дж]	[дз]	[дзґ]
Глухі	[п]	[х]	[к]	[т]	[тґ]	[с]	[сґ]	[ш]	[ч]	[ц]	[цґ]

- Решта приголосних звуків **не мають пари**:

Дзвінкі	[в]	[л]	[лґ]	[м]	[нґ]	[й]	[р]	[р]	–
Глухі	–	–	–	–	–	–	–	–	[ф]

- Дзвінкі** приголосні звуки в кінці слова або складу вимовляємо **дзвінко**. Наприклад: *сад, казка*.
- Апостроф ставлять після букв **б, п, в, м, ф, р** перед **я, ю, є, ї**, які позначають два звуки [йа], [йу], [йе], [йі].
- М'який подовжений приголосний** звук на письмі позначають двома однаковими буквами. У звуковій схемі його позначають: [=:] .

Вправи та завдання

1. Прочитай вірш.

Велична, щедра і прекрасна мова,
прозора й чиста, як гірська вода, —
то *України* мова барвінкова, —
така багата й вічно молода.
Вона, як ніжна пісня колискова,
заходить в серце й душу з *ранніх* літ,
ця мова, наче пташка світанкова,
що гордо лине в свій стрімкий політ.
Юлія Косинська

- Продовж речення.

Мова — велична, ...,

Мова, як

Мова, наче

- Запиши звукові схеми виділених слів.

2. Прочитай прислів'я. Поясни їхній зміст.

1. Птицю пізнати по *пір'ю*, а людину по мові.
2. Щире слово, добре діло душу й серце *обігріло*.
3. Добрим словом мур проб'єш, а лихим і в двері не ввійдеш.
4. *Холодним* словом серце не запалиш.
5. Краще переконувати словами, як кулаками.

- Чого вчать ці прислів'я?
- Спиши. Поділи виділені слова на склади для переносу.

3. Прочитай вірш.

Рідне слово

Над старими яворами
білих буслів білі діти
зранку-раночку дз..обами
вчат..ся рідно клекотіти.
І рідненько т..охка в лузі
соловей до солов..яти.
і мене навчіт.. , матусю,
рідним словом розмовляти!

Микола Тимчак

- Спиши вірш, уставляючи пропущені букви і знаки.
- У словах першого речення постав наголоси.

4. Спиши текст.

Не можна ходити по *рідній* землі, не чаруючись виплеканою народом у віках *рідною* мовою. У нашого народу немає скарбу більшого, як його мова...

Слова́ — це крила *ластівки*, вона їх не відчуває, але без них не може злетіти. Тому маємо зробити все для того, щоб не *згорнулися* крила, щоб не *обірвалася* золота нитка, яка веде з давнини в наші дні.

За Ю. Мушкетиком

- Виділені слова поділи для переносу різними способами.

5. Прочитай текст.

Перші школи з'явилися після виникнення писемності. Відкрито їх було 4 тисячі років тому. Ходили до школи лише ті, хто хотів стати священником, лікарем або урядовим чиновником.

У *Київській* Русі справами освіти найбільше займалися князі Володимир Великий та Ярослав Мудрий. Школи діяли при монастирях і церквах, а першими вчителями були священники й ченці. У розкладі були предмети: *читання*, письмо, лічба, церковний спів, іноземні мови та правила поведінки.

З журналу

- Спиши другий абзац.
- Побудуй звукові схеми виділених слів.
- Поділи на склади для переносу підкреслені слова.

6. Прочитай речення, правильно вимовляючи дзвінкі приголосні звуки в кінці слова та складу.

1. Український народ завжди поважав хліб як святиню. 2. *Пам'ятайте*, що книжка — це ваш найкращий друг і порадник у житті. 3. Дід подивився на мене важким, глибоким поглядом. 4. Діти з радістю їли солодкий виноград, який тато виростив у садку. 5. Чарівниця осінь одягнула дубки та берізки у святкове *вбрання*.

- Спиши речення, підкреслюючи букви, які позначають дзвінкі приголосні звуки в кінці слова та складу.

- Побудуй звукові схеми виділених слів.

7. Прочитай прислів'я. Поясни, як ти їх розумієш.

1. Корінь навчання гіркий, а плід його соло..кий. 2. Були б пири..ки, будуть і дру..ки. 3. Будеш з кни..кою дружити, буде ле..ше в світі жити. 4. Щастя в повітрі не в'ється, воно в боро..ьбі дістається. 5. Не так шви..ко робиться, як мовиться.

- Спиши, уставляючи пропущені букви. До виділених слів у дужках запиши перевірні слова.

8. Прочитай текст.

Теплого літн..ого ранку вузен..ка лісова до-рі(ж,ш)ка повела нас у ка(з,с)кове царство. Обабіч сте(ш,ж)ки росли білокорі бері(з,с)ки та молоді ду(п,б)ки. Ле(г,х)кий вітерець гойдав гілля д..рев та грався л..сточками. Між травою ховалися соло(т,д)кі суниці. Зрі(д,т)ка долинав дзвінкий спів пташок.

Раптом на нашому шляху з..явилася де-рев..яна кла(т,д)ка, перекинута через в..се-лий струмок. Вода т..хенько співала свою пі-сеньку, а сонячні промінчики танцювали на її поверхні.

- Добери заголовок.
- Спиши текст, уставляючи букви та розкриваючи дужки.

9. Прочитай речення.

1. Маленьке кошеня грайливо випускало гострі кі..тики, дряпаючи килимок. 2. Регулярна хо..ьба є чудовим способом зміцнити здоров'я. 3. Ні..ті людини за добу виростають на півміліметра. 4. Вільна боро..ьба є одним з найпопулярніших видів спорту на Олімпійських іграх. 5. У похід варто брати ле..кий та зручний одяг. 6. Друзі часто після уроків грають у фу..бол на місцевому стадіоні.

- Спиши, уставляючи пропущені букви. Усно добери перевірні слова.
- Підкресли слово, до якого не вдалося підібрати перевірне. Скористайся для перевірки орфографічним словником.

10. Прочитай текст.

Читання відкриває перед нами світ знань і допомагає знаходити відповіді на різні питання. Воно є важливою частиною навчання, адже формує уміння мислити, аналізувати та робити висновки. Через книги ми переживаємо нові *почуття*, розширюємо уяву й збагачуємо внутрішній світ.

Щоб досягти справжніх результатів, потрібні зусилля та старання. Саме вони допомагають нам розвивати навички й удосконалювати *уміння*. Читання сприяє формуванню особистості, виховує *терпіння* та наполегливість, а також дарує натхнення для нових відкриттів.

- Випиши слова з подовженими м'якими приголосними.
- Побудуй звукові схеми виділених слів.

11. Прочитай текст.

Про перебува(нн,н)я татар (на)нашій з..млі сві(д,т)чить аїр. Його ще називають татарським зі(лл,л)ям. Завойовники вірили, що ця рослина знезаражує воду та робит.. її придатною для пи(тт,т)я людей і худоби. (Під) час походів кочівники кидали кореневища аїру у водойми. Зі(лл,л)я з довгими л..стками шви(д,т)ко приж..лося понад б..регами річок та озер.

Аїр — лікарська рослина. Для лікува(нн,н)я використовуют.. її корі(нн,н)я. Мешканці Полі(сс,с)я рекомендували відваром кореня мити воло(сс,с)я, вживали проти зубного болю.

- Спиши текст, уставляючи букви та розкриваючи дужки.
- Слова з подовженими м'якими приголосними поділи на склади для переносу.

12. Утвори і запиши слова за зразком.

Зразок. Звертатися — звертання.

Змагатися	Множити
Зітхати	Цвісти
Частувати	Мовчати
Купатися	Лікувати
Ділити —	Старатися

- Склади і запиши речення з двома утвореними словами.

13. Прочитай текст, доповнюючи його словами з довідки.

Користь від лісу

Ліс уміє вітер і воду скоряти. Налетить вітер на ... та не може пробитися в гущавину крізь ... дерев. ... сонця не доходить до землі через густе Вода від талого снігу не висихає. Вона повільно просочується до ... дерев і кущів. Затишно пташкам у лісі. Чути їхнє веселе

Слова для довідки: *узлісся, гілля, проміння, віття, коріння, щебетання.*

- Спиши текст.
- Підкресли слова з довідки, які відповідають таким звуковим схемам.

о	—	=	о	=	:	о
---	---	---	---	---	---	---

—	—	о	—	о	—	о	=	:	о
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

14. Утвори і запиши словосполучення, доповнюючи словами з подовженими приголосними.

Абрикосове (що?) ... , русяве ... , радісне ... , кам'яне ... , пшеничне ... , гарбузове ... , чисте ... , повчальне ... , виразне

Слова для довідки: *волосся, вугілля, варення, морозиво, читання, обличчя, свято, поле, насіння, оповідання, колосся, повітря, взуття.*

- З двома словосполученнями (на вибір)клади і запиши речення.

15. Прочитай текст.

Я — найменший материк на планеті Земля. За формою віддалено нагадую п'ятикутник. Мене омивають води двох океанів: Індійського та Тихого. Мій тваринний світ є унікальним. Тут можна зустріти єхидну, коалу, кенгуру, страуса ему, казуара, качкодзьоба, вомбата, папуг. Хто я?

- Спиши текст, записуючи назви тварин в алфавітній послідовності. У словах на ту саму букву бери до уваги наступні літери.
- Побудуй звукову схему слова-відгадки.

16. Прочитай. Запиши слова в алфавітній послідовності. У словах на ту саму букву бери до уваги наступні літери.

Мізінець, інженер, трамвай, чернетка, тролейбус, фанера, сигнал, аеродром, гардероб, портрет, механік, кілометр, мільйон, творчість, гектар.

- Постав наголоси.
- З трьома словом (на вибір) склади і запиши речення.

17. Прочитай текст.

Гончарі, горшкарі, горщоліпи... Це все — назви однієї професії. Так називали в різні часи наших предків, які творили з глини справжні дива. Крім тяжкої праці та вміння, гончарі вкладали у кожен виріб часточку своєї душі.

В Україні майже в кожному третьому селі були майстри гончарної справи. Українські гончарі виробляли різноманітний посуд для приготування, зберігання й подачі на стіл страв: *горщики, тарілки, миски, полумиски, глечики, макітри, гладішки, бариля, баньки, куманці, баклаги, дзбанки, горнятка, кухлі.*

- Спиши другий абзац, записуючи назви посуду в алфавітній послідовності. У словах на ту саму букву бери до уваги наступні літери.

18. Прочитай уривок тексту. Чим він особливий?

Прилетіла полохлива пташка. Перепочивши, перебрала попелясте пір'ячко, пошукала поживи. Пополудні полинула понад пагорбами, полем, плесом...

Максим Гринь

- Запиши слова з тексту за алфавітом, орієнтуючись на першу, другу та третю літери.
- Постав у кожному слові наголос.

Зміст

Звуки і букви. Склад. Наголос.	
Звуко-буквений склад слів.....	5
Слово. Значення слова	15
Будова слова	30
Частини мови.....	45
Іменник.....	45
Прикметник	80
Числівник.....	102
Займенник. Особові займенники	117
Дієслово	128
Прислівник.....	148
Речення	162
Текст.....	180
Список використаної літератури.....	205